

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Două măsuri.

În zilele aceste și-a ținut reuniunea presei catolice obicinuita adunare anuală în Budapesta, sub prezidiul episcopului Ottokár Prohászka. La adunare au luat parte primatele Ungariei Csernoch și alte notabilități și persoane înalte din cler, apoi deputați, scriitori, funcționari etc. Președintele în vorbirea de deschidere a ținut să accentueze din nou indolența publicului catolic față de presa proprie, deși a constatat că în anul expirat s'a făcut neasămănat mai mult, ca mai înainte. A remarcat în deosebi activitatea comisiunii damelor catolice, cari au câștigat o mulțime de noi abonați foilor, iar prin aranjarea mai multor petreceri, picnicuri și tombole au administrat o frumoasă sumă de bani fondului central pentru sprijinirea presei catolice. Din raportul general prezentat de secretarul reuniunii de presă, se poate constata, că averea reuniunii e de 250 de mii coroane. Venitele anului 1912 au fost 102 mii cor. S'a dat în acelaș an pentru sprijinirea presei 105 mii coroane. Din filerii adunați în așa zisa „Dumineca presei”, în toate bisericile catolice din Ungaria, au încurs în acelaș an 55 mii coroane. Pentru două organe, ce apar zilnic, s'a votat ajutor extraordinar 80 mii de cor., iar pentru sprijinirea foilor principale din provincie 22 mii cor. Din banii încuși în „Dumineca presei” s'au subtras 10 procente în fiecare dieceză pentru sprijinirea presei locale. Dintre particularii, cari au contribuit pentru a sprijini mișcarea aceasta grandioasă, se remarcă donațiunea capitlului din Pécs de 25 mii cor., contele Zichy Gyula episcopul din Pécs a dat 10 mii de coroane, ceilalți 2 și 1000 coroane.

Față de acțiunea aceasta puternică întreprinsă de cei mai de seamă bărbați catolici din țară, cari știu să aprecieze însemnătatea unei prese conștiente în zilele noastre, ce vom zice noi de presa noastră, lăsată în grija lui Dumnezeu și nepăsarea oamenilor? Sfinția Sa Papa Piu X-lea a zis: „Înzădar ridicăm biserici, înzădar ținem misiuni, înzădar întemeem școli, dacă pe lângă acestea neglijăm presa.”

Am cugetat într-o vreme, când ne-am întors atât de entuziasmați dela memorabila convenire din Oradia-mare, că în sfârșit se va crea și pentru noi amărîta presă gr.-cat. o instituțiune puternică, care în vremuri grele, să nu ne lasă să îngunchem sub povara greutăților, la cari e expusă azi presa românească peste tot. Am rămas cu iluziile. Câțiva oameni și-au pus sufletul și averea, ca să putem face din acest organ o foaie, care să apară cel puțin de 3 ori pe săptămână, căci vremile schimbate cereau cu stăruință aceasta. Mulți ne-au înțeles și ne-au sprijinit în munca noastră grea. Alții — mai bine zis, mulți alții — sunt nepăsători. Cu toate că azi mâne sângur presa ne mai rămâne, care poate vorbi deschis și liber în numele unui popor. Unii oameni cetesc mai bucuroși Alkotmány și Tiszántul, și revistele pe intențiuni și preferă a fi total desorientații asupra îndemnurilor și nizuințelor, de cari trebuie să fie condus un cler, ca al nostru. În desorientarea aceasta, în care se sbat, nu înțeleg rostul nostru și ne măsură cu grozave măsuri. La convenirea din Oradea-mare s'au ridicat glasuri, cari au accentuat, că presa noastră e slabă, că nu e variată, că nu are corespondenți, articoli, studii, literatură cum e bunăoară în Az Ujság. Atât de mult a trebuit să învenineze presa străină sufletele oamenilor, ca

să nu-și mai poată da seama, cu ce mijloace luptăm noi și ce mijloace are un Az Ujság la dispoziție. Noi existăm, în mare parte, din rîvna câtorva bărbați, cari cred că e rușine a sista un organ de publicitate, merit a concentra în coloanele sale toate convingerile, toate durerile, toată rîvna și avântul spre înaintare a unui cler, care numai astfel își află rost în viața publică și numai astfel să lămurește asupra unui program de acțiune conștient.

Nu avem nici sprijin nici comisiuni de dame pentru câștigarea abonaților, nici „Dumineca presei”, navem nimic. Avem abonați, dintre cari două părți nu vreau se știe de plata abonamentelor. Din bogata și vasta dieceză a Gherlei, avem 180 de abonați și din acestia 100 ne sunt datori cu abonamentul de mai bine de 15 ani. Iar regulat nu ne plătesc mai mult de 50 de inși. În celelalte dieceză încă nu stăm bine. Un preot din jurul Blajului ne restează din anul prim adevă de 23 de ani cu abonamentul.

Așa se presintă presa noastră gr.-catolică. Când un organ cum e al nostru trebuie s'o constate aceasta după 23 de ani de existență, de bună seamă că o face numai cuprins de adâncă mahnire. Ce desorientați și nepăsători suntem noi față de unica instituție, ce azi mâne singură ne-a mai rămas și de tribuna, de pe care mai putem vorbi liber! Cu toate că atunci, când nu vom mai avea școli, nu vom mai avea învățători, nu preoți, ne rămâne totuși presa, ca să talmăcească voința unui cler și aspirațiile unui popor.

Scriitorii. Ziarul „Lumina nouă”, făcând o revistă a celor-ce cerșesc mila puternicilor din București, din banii țării, constată cu indignare, că scriitorii — fala neamului, elita intelectuală! — încă sunt printre acești cerșitori de bani nemuncați. Iată lecția potrivită, ce le-o aplică acestor scriitori ce-și uită de demnitatea lor:

„Dar un sentiment de adâncă rușine și descurajare te cuprinde când în declasatul convoi de bipede ce-și întind mâna și-și încovoie spatele în fața milei cu banul comun, alături de atâtea existențe dubioase, de agenți electorali, de furnizori necinstiți, de femei leneșe — vezi pe scriitorii.

Scriitorii! Înainte mergătorii. Ctitorii idealului. Stâlpii de foc, cari sunt meniți să conducă neamul din pustiul întunericului în pământul făgăduit al luminei. Ei. Modelele de mândrie și demnitate, cuceritorii cerului. Ei, cari ar trebui prin pilda lor să ne îndrepte privirile spre soare, iar nu spre viermele ce se târăe. Ei cerșesc fără a tresări, fără a muri de rușine.

Și acești semi-oameni au pretenția să-i stimăm, să-i citim, să-i apreciem. Acești oameni se arată în lume. Și nu le e rușine, când știu că mai au două brațe. Nu-și dau seama că măturătorul de stradă le este mult superior, căci acela nu aleargă după mila nimănui, ci-și câștigă pâinea prin muncă.

Și pe acești oameni să-i urmărim?

Nu. Ci în zilele acestea de înviere, de înnoire a sufletului nu putem decât să le strigăm un puternic: Treziți-vă! Rușinați-vă!”

Ziarele maghiare, ce ne-au sosit azi, păstrează cea mai adâncă tăcere asupra știrii, ce o înregistraserăm în numărul nostru trecut, relativă la *suspendarea autonomiei fondurilor grănițerești* din Năsăud.

Aceste fonduri au fost dăruite din partea Mariei Terezia în 1763 pentru susținerea scolilor naționale românești, drept răsplată a vitejiei, cu care grănițerii de pe vremuri, au apărat interesele dinastiei. Guvernele de mai târziu, în special ministerul Bánffy au restrâns prin statutul din 1889 autonomia episcopiei. Conclusele ei puteau

să fie *anulate* din partea guvernului, dar nu puteau fi modificate. Când a ajuns contele Apponyi în fotoliul de ministru al Cultelor, lupta a luat un caracter mai acut, vr'o cinci-șasă ani. Contele Zichy a rezolvit afacerea brevi manu, propunând Monarhului, să suspendeze autonomia episcopiei, lăsând guvernului mână liberă și asupra acestor fonduri, câștigate cu sânge românesc vărsat pentru dinastie..

Înaltii funcționari din minister încă păstrează cea mai adâncă tăcere asupra acestui fapt. Reținem totuși declarația destul de semnificativă a consilierului ministerial Madách; „Trebuie să respect secretul oficial în chestiunea fondurilor năsăudene. Chestiunea nu se poate separa de politică, și mai ales nu se poate separa acum, când ziarul scriu zilnic despre un pretins pact între contele Tisza și partidul național românesc“.

Correspondințe.

De pe țara Hațegului.

In tren. — Instalarea noului vicar. — Rugă la mănăstirea Prislopului. — Magazin de bucate și reuniune mariană la Cârnești. — Preoțimea pe țara Hațegului.

Un șuierat prelung, ascuțit, — și trenul se oprește la gara „Örváralja“ — o gară cam mărișoară în câmp deschis. Călăuzul ne spune să coborâm, ca să ne mutăm pe trenul ce duce la Hațeg. Era pe la miezul nopții, — iar noi mai aveam să așteptăm cam șapte ceasuri, culcați pe o bancă de lemn în sala de așteptare. — A trecut însă cumva și noaptea aceea, — iar dimineața la orele 7 am suit în tren și am

plecat în jos pe frumoasa țară a Hațegului. Pe aici merge trenul încet de tot, e linie nouă, — drum vicinal — dar nu ne-a părut rău, cu atât mai mult am putut să admirăm frumusețile admirabilei văi a Hațegului, — și vârful „Retezatului“ — și celelalte piscuri ale Carpaților, cari pe vremea senină te fac să-ți fie ciudă chiar și pe călăuzul care te conturbă cu controlarea biletului. — Iar pe drumul ce duce la Hațeg vezi cete-cete de Românași în sumane albe și femei cu văl alb — și cu opinci încărlionțate — și cu „coarnele“ caracteristice a țării Hațegului.

Un drum de vre-o 15 km. l'am făcut într'un jumătate de ceas, — dar nu ne-ar fi păsat, — să fi ținut cât de mult!

Noutatea țării Hațegului: instalarea noului vicar! Aceasta se va întâmpla Duminecă, în 18 Maiu st. n. a. c. Toți așteaptă cu dor sosirea acestei zile, preoți și popor deopotrivă. Vestile bune despre persoana noului vicar umplu de multe nădejdi pe toți, atât pe „Hațeganii“ propriu ziși, cât și pe toți ceilalți, din vicariat. Despre noul vicar, P. O. D. Teofil Crișan, fost preot în Perul, știu toți că e un om cu inimă bună, preot bun, zelos și cu frica lui Dumnezeu — și mai pe sus de toate om activ. Preoțimea din vicariatul Hațegului, în general vorbind, stă la culmea chemării — după informațiile fugitive ce le-am luat, — la această culme cu atât mai vărtos vor rămânea, dacă vicarul va ști să fie om bun și drept. Vicarul va sosi Sâmbătă în 17 Maiu la orele 5 p. m. cu trenul ce vine de către Caransebeș. Iar instalarea va fi Duminecă, în 18 Maiu în biserica gr. cat. din Hațeg, prin esmisul episcopului — și se va îmbrăca în haine de sărbătoare Hațegul.

FOIȚA.

Două portrete*)

Canonicul AUGUSTIN BUNEA
membru al academiei române.

Venise la București să binecuvinteze o nuntă. Preșinii fricoși l'au ținut de rău spunându-i că perde orice șansă de a fi ales la Academie. Adevăr că Arhimandritul Vasile Mangra era capabil să facă din orice cal de bătae și bunii români se uitau în gura țizaiștului aceluia, ca în gura unui proroc.

L'am văzut în palatul arhiepiscopal, unde scoborise ca de obicei. Nu voi uita niciodată ceasul ce am petrecut împreună în salonul cel verde. Citisem lucrările Canonice din Blaj, știam că Bunea era înrudit, plin din talente. Era cel dintâi popă românesc, care mi se arată om întreg. Și asta pentru mine o adevărată minune.

Înalt, bine făcut, cu înfățișarea modestă, la vorbă atrăgător, Augustin Bunea ar fi fost cineva ori unde, în orice popor.

Pe Bunea românii nu l-au apreciat drept. Luptele confesionale, prejudecățile cele mai urâte, au stat în calea lui.

*) Din volumul: Medalii și plachete, de Theodorian-Carada.

La moartea lui doar lumina ce a însoțit trăznetul a deschis un moment ochii tuturor.

L'au jelit totii. S'au bocat mai tare, tocmai cei ce în viață îl loviseră mai greu și mai pe nedrept. Academia română era îndurerată. Parcă Dumnezeu le zicea nemuritorilor de pe calea Victoriei: „Nu-i dau voie să intre în mijlocul vostru, vă las cu Mangra!“ Academicianii simțeau lovitura, îi ducea căci înțelegeau că are toată aparența unei sentințe judecătorești.

Bunea a fost mare fiindcă era creștin. În marea lui credință sta taina vieții lui. A fost istoric mare, fiindcă era un mare creștin îndrăgostit de adevăr. A fost bun român fiindcă era creștin bun.

Vieța lui Bunea a fost scurtă, speranțele ce-și puneau românii în el, nu s'au realizat. Dela el rămâne însă lucrări de o valoare istorică la care nici un cleric român nu s'a apropiat. Scrierile lui se disting prin stilul lor românesc curat, prin serioasa lor documentare și prin aceia că a făcut lumină în negura la care țin unii așa de mult.

La Blaj, lângă groapa ce avea să înghită pe Bunea s'a adunat întreaga românie în senzul cel mai absolut al cuvântului. Lacrămile jalnicilor, înmuiase gerul zilei aceleia. Așa durere da impresia că poporul înțelege ce suflet a pierdut din mijlocul său, că dorește a se împărtași din geniul lui Bunea.

Suntem însă așa de meridionali, ne aprimem așa de lesne și ne răcim așa de iute, de nimic nu se prinde de noi.

Omul vechiu ne stăpânește cu așa groaznică tiranie, în cât tare mi-e frică că de munca lui Bunea de jertfele lui nu vom ști să ne folosim.

Mă gândesc numai, că Dumnezeu nu e numai drept, ci și milostiv. De milostivirea lui mi-a vorbit Bunea, când îmi arăta cum vede el cu puțință ridicarea neamului românesc.

Spre milostivirea lui, să ne înălțăm toți mintea și cugetul.

Așa proroc ca Bunea, nu se va fi ridicat dintre români fără folos pentru poporul român. Lucrul nu poate fi cu puțință.

Arhimandritul VASILE MANGRA.

Potrivit de statură, uscățiv, cu o barbă căruntă tăiată a la Henri IV. La doi-trei ani bucureștenii îl vedeau îmbrăcat în haine căptușite cu mătase roșie, cu brâu lat stacojiu și în pălărie moale de castor, cutreerând în birje ulițele, spre a-și vizita prietenii și cunoștințele, ori odihnindu-se în Cafeneaua Union, unde citea ziarele la un schwartz digestiv.

Deși purtând costum de popă de mir, Arhimandritul e călugăr din tinerețe. Deși călugăr, a fost capul opozițiunii antimețianiste în timpul când actualul Mitropolit din Sibiu era Episcop la Adrad. A lucrat așa

Altă noutate a țării Hațegului: ruga dela mănăstirea Prislopului, care se va ținea în Dumineca ce urmează după instalarea vicarului: în 25 Maiu st. n. — Încă în 24 Maiu, Sâmbătă, va sosi icoana „Maicii Dlui“ dela Blaj, care va fi dusă în procesiune la Prislop. Episcopul diecezan va lua parte după cum se svonește în persoană la toate serbările — și — spun unii, că și episcopul Gherlei a promis că dacă-i vor permite împrejurările — va veni și El! Iată un prilej de înălțare sufletească pentru toți Români de pe aici. Se și pregătesc cu zor toți: preoți, inteligenți, laici și popor de rând deopotrivă. — Frumoasele și înălțătoarele slujbe, frumoasele și instructivele predici ce se vor ținea atunci — câtă lumină vor vărsa în suflete, de câtă mângâiere vor umplea — pe toți și toate..

*

Noul vicar se spune că e mare adept al Reuniunilor pii. Și de bună seama multă mângâiere va simți când va auzi, că în vicariat sunt deja mai multe reuniuni de felul acesta, cari le-a înființat zelul preoților cu inimă și râvna pentru cele sfinte a poporului românesc. N'a pierit încă credința în noi — nici dragostea pentru cele sfinte!

Chiar în zilele aceste, poporul gr. cat. din Cârnești, un popor foarte vrednic și necorupt, a făcut lucruri minunate: a înființat un magazin de bucate pentru ajutorarea sf. biserici. — Aceasta s'a întâmplat în sărbătorile paștilor, când la îndemnul tinărului preot de aici, introdus abia dela „Florii“ — mai mult de 50 de poporeni s'au înscris la acest magazin cu mai mult de 100 măsuri de bucate. — Iar la Dumineca „Mironositelor“ s'a înființat „Reuniunea sf. Maria“ pentru întărirea în credință și pentru înfrumusețarea bisericii. — Era la orele 4 p. m. — când femeile — și fetele — și o

mulțime de bărbați și feciori s'au adunat în edificiul școlii, așa încât mai mult de jumătate n'au încăput în sala altcun destul de spațioasă, ci au trebuit să stea pe la uși și ferestre. — Tinărul preot local, On. Silviu Popa, — și un preot străin din altă dieceză, care din întâmplare se află prin Cârnești, au explicat cu deamăruntul înșămătatea unei astfel de reuniuni. Evlavioasele femei ale acestei comune au înțeles îndată rostul cuvintelor tinărului lor preot — căci după cetirea și explicarea statutelor — au năvălit îndată la masă și în frunte cu venerabila Doamnă preuteasă văduvă Barbesen, o femeie bună, adevărată preuteasă din vremile fericite de mai de mult, cu frica lui Dumnezeu și cu dragoste către sf. biserică — s'au înscris de membre a Reuniunii, care deja în ziua primă numără peste 60 membre ordinare și mulți membri extraordinari. — Cu toate că n'a fost necesitate absolută, cele mai multe și-au plătit taxele înainte, așa în cât deja la înființare reuniunea își are averea ei, cu care poate lucra pentru mărirea casei Domnului!

S'a și ales comitetul, în frunte cu Doamnele preotesce, — și cu Doamna dascăliță. — Regret că n'am fost așa de precaut ca să însemn numele femeilor alese în comitet, — cei competenți însă vor face un lucru foarte bun, dacă vor publica numele acelor femei bune, pe cari adunarea femeilor din Cârnești le-a aflat vrednice să le pună în fruntea acestei Reuniuni sfinte!

Dumnezeu sfântul ajute și binecuvinteze munca vrednicilor femei din Cârnești!

*

Un lucru mi-a plăcut pe țara Hațegului mai mult: bunele raporturi, buna înțelegere ce există între preoții noștri de acolo. — O adevărată colegialitate între ei, iar unde este colegialitate, acolo cei răi să

de bine, încât clerul îl dorea protopop, și bietul episcop era silit să ceară dela Vlădica Romanului certificat că s'ar fi opunând canoanele la așa ceva. Când Aradul a scăpat de Mețianu, Ieromonahul Vasile deveni repede Vicar episcopesc la Oradea Mare și arhimandrit. La moartea Episcopului Iosif Goldiș, fu chiar ales de partidul naționalist episcop al Aradului, dar nu-l confirmă Împăratul.

Adevărul este, că până la alegerea sa, Arhimandritul Mangra a fost sufletul mișcării naționaliste în părțile Aradului. Pe timpul când fruntașii partidului național-român zăceau în temniță, el făcu parte din comitetul ce conduse partidul în acel interval și reuși a încheia alianța naționalităților, un pas mare și cu consecințe politice ce ar fi putut fi însemnate.

Mare apărător al pravoslavniei, el avea admirație de metropolitul Ghenadie când acesta cârmuia Ungro-Vlahia. În urmă însă a scris documentate broșuri spre a dovedi că drept și canonic a fost caterisit Ghenadie; ba chiar a susținut că această caterisire este o pedeapsă ce nu se poate ridica de pe capul lui Ghenadie în vecii vecilor.

Tot din pricina „ortodoxiei“ s'a încercat să combată pe Canonicul Bunea, prin lucrări în cari dacă nu ajunge la erudițiunea lui Bunea, îl eclipsează printr'un stil de o vehemență care amintește pe atoniții din evul mediu.

Acest duel literar, s'a terminat prin alegerea ambilor luptători la academie. Părintele Mangra nu umbla după această cinste: se ostenea numai să facă imposibilă alegerea lui Bunea. Academicianii însă pricepând că nu e posibil a înlătura pe Bunea, au crezut că-i vor îndulci supărarea alegându-l și pe el.

Așa s'a făcut pace în Academie.

Curând după aceea Bunea a murit, jelit de neamul întreg. Iar Mangra deputat, vândut partidului șoviniste maghiare, numai îndrăzni să calce în București, spre a-și ocupa scaunul de academician.

Cugetări.

E frumoasă colorarea ce împodobește florile; e frumoasă strălucirea diamantului; e frumos culcubeul compus din celea mai plăcute colori; e frumoasă bolta ceriului, pe care o împodobesc atâtea stele; — dar greșești, dacă frumusețea sufletului omenesc o asemeni cu acelea. Nu știi, că frumusețea sufletului întrece ori ce frumusețe din lume.

Sf. Bernath de Siena.

*

Să înșală amar și greșesc aceia, cari cred, că trăind necreștinește, vor putea să moară ca și sfinții. Tertulian.

fac buni — și cei buni și mai buni! Toate, — pentru dragostea Dlui nostru Isus Hristos, care pe toți i-a iubit deopotrivă și pe noi ne-a învățat să ne iubim cu iubire adevărată: să fim frați adevărați. Despre noul vicar se spune că e un om afabil: dragostea ce el o va arăta față de frații săi preoți, va cimentă desigur această dragoste, ce există de mult, de mult între vrednicii preoți ai țării Hațegului.

Călătorul.

Scrisoare deschisă

în cauza aplicării copiilor la meserii.

Ocupat din greu cu slujba grea dela măritul Conzistor, care-mi asigură pâinea de toate zilele și ocupat și cu daraverile câtorva așezăminte, puse în slujba obștei noastre dar și altfel, trecând peste puterile mele modeste puțința de a răspunde în particular nenumeratei scrisori, ce mă inundează zilnic, mai ales dela ziua epocală a aplicării, prin deșteptul dascăl L. Chirilă, a celor 6 copii de moți la meserii, țin să pun, pe această cale, la inima tuturor acelor, cari îndeamnă poporațiunea dela țară să-și dea copiii la meserii, următoarele 7 reguli — învățăminte, scoase din pătăniile de până aci și pe cari e bine și trebuie să le împlinim:

1. Dacă nu se găsesc copii cu cât mai multă învățătură, apoi se așteaptă ca fiitorul învățăcel meseriaș să știe cel puțin scrie și cete.

2. Să aibă vîrstă de cel puțin 13 ani ani împliniți, căci sub această vîrstă, nici din punct de vedere al dezvoltării trupesti nu este consult, dar de altfel nici legea nu îngăduie aplicarea la meserii, resp. încheierea contractului.

3. Copiii să fie deplin dezvoltați și sănătoși în toate privințele, să fie iubitori de curățenie și de rândueală, să fie vioi, iubitori de muncă și ascultători.

4. Pentru încunjurarea tuturor neplăcerilor și cheltuelilor de timp și de bani, de cari până acum n'am prea fost cruțați, atât copiii, cât și mai ales părinții să fie firm hotărâți, și să facă, înainte de plecare, mărturisire sărbătorească, că copiii vor sta, iar părinții îi vor lăsa la meseria dorită de ei, sau în lipsa de loc, la meseria cinstită, la care vor fi aplicați; căci știut este, că cea mai bună meserie, dată în mâna unui om slab, slabă are să fie, pe când meseria, închipuită de noi de cea mai slabă, dată în mâna unui om vrednic, înălțată are să fie.

5. Copiii la plecare să fie curați și să aducă cu ei extrasul matricular (cartea de botez) și cel din urmă atestat școlar, apoi cel mai puțin câte 2 rânduri de încălțăminte, de îmbrăcăminte și de albituri, de oare ce cel mai puțin de atâtea are lipsă chiar și numai pe cele 10—14 zile cât stau de probă, dar să aducă cu ei și suma de bani de drum pentru cazul, că n'ar sta, fie înainte, fie după zile de probă, la meserie.

6. Cum la o samă de meserii nu primesc învățacei pe 3 ani, dar cu școală mai multă, ai căror părinți însă au să supoarte afară de învățătură, toate cheltuelile, cum sunt 7 cor. la încheierea contractului și 14 la eliberare, apoi îmbrăcăminte, întreagă întreținerea (locuința mâncare), banii de spital și de școală (cam 20 cor. anual) etc.; cum mai departe la oaltă samă se primesc tot pe 3 și pe 4 ani și cu toate ale măies-

trului, afară de banii contractului și ai școalei și afară de îmbrăcăminte, — e bine ca părinții să-și facă samă dela început, dacă pot acoperi acestea cheltueli. E de observat, că în vederea marelui număr al băieților aplicați la meserii, consistoriile nu prea împart și nu pot împărți ajutoare, decât cel mult pe cei din urmă 2 ani de ucenicie, iar Reuniunile de meseriași, în lipsa de mijloace, nu se pot angaja la acordarea de ajutoare sistematice permanente.

La o samă de meserii se primesc învățăcei pe 4, sau pe 4^{1/2}, respective pe 5 ani ci cu toată cheltuiala măestrului, și dela asemenea copii se așteaptă să fie îmbrăcați cuviincios, când sunt aduși la meserie.

Sibiu, 7 Aprilie n. 1913.

Presidentul Reuniunii meseriașilor români:
Victor Tordășianu
referent consistorial.

Pagini științifice.

Mănăstirea Prislopului.

După auctorul „Plângerii”, mănăstirea Prislopului a fost întemeiată de către un ieromonah evlavios și sfânt cu numele Nicodim. Despre viața acestui întemeietor de sfinte lăcașuri știm¹⁾ că el a fost Macedonean fără nație lămurită, născut la Perlepe sau Prilep, dincolo de Balcani, din tată grec și mamă sârboaică. De tânăr a mers la Atos, la sfântul munte, vechiu și prevestit centru al monahismului greco-slavo-român, și acolo s'a făcut monah. Apoi nu după multă vreme primi darul diaconiei și al preoției, vorbind foarte bine limba grecească și slovenească și fiind ritor (orator) iscusit. După câțiva ani murind egumenul mănăstirii fu ales Nicodim în locul lui. Pe acel timp s'a fost ivit un mare conflict între biserica sârbească și patriarhia din Constantinopol, care pusese sub anatema toată țara sârbească. Pentru complanarea acestui conflict a fost trimis la patriarhie din partea Cneazului Lazăr, cu care era rudenie, și egumenul Nicodim împreună cu trei boieri mari și cu alți doi călugări învățați cu numele Isaia și Partenie.

Ducând la bun sfârșit această misiune s'a reîntors, după ce fusese ridicat la treapta de arhimandrit, la curtea cneazilor sârbești, cari se foloseau de sfaturile lui înțelepte și îl țineau în mare cinste. Dar voind să-l facă arhiepiscop și el nefiind râvnitor la demnitatea arhieriei, a plecat pe ascuns dela curtea Cneazului și a mers în ținutul Cladovei, pe malul drept al Dunărei și a zidit o mică mănăstire. De acolo a trecut în Țara Românească și cu ajutorul numelui Cneaz Lazăr și a lui Vlaicu Vodă (1364 până la 1373) a zidit mănăstirea Vodița, lângă comuna Verciorova. De aici pătrunzind mai adânc în codrii Carpaților, a mers până la locul unde apa unui râuleț formează o frumoasă cădere sau cascadă și acolo a zidit tot cu ajutorul cneazului Lazăr și a lui Vlaicu și a urmașilor lui, vestita mănăstire Tismana terminată în anul 1385, unde a pe-

trecut apoi el până la moartea-i întâmplată în anul 1406 Decembre 26.

Nicodim era și caligraf ales și dela el a rămas o evanghelie scrisă frumos în anul 1403, care acuma se păstează în Muzeul din București. O copie a acestei evanghelii se pare că e cea aflată la mănăstirea Prislopului și pe care o vom descrie mai la vale. A răposat, cum s'a scris mai sus, în anul 1406 a doua zi de Crăciun și a fost înmormântat în biserica mănăstirii Tismana de unde însă trupul lui a fost ridicat de mâni necunoscute, și acum se zice, că moaștele lui s'ar afla în biserica patriarhală dela Pec (Ipek) în Sârbia.

Dela mănăstirea Tismana se va fi abătut Nicodim, sau poate vre-unul dintre numeroșii lui ucenici întemeietori și ei de mănăstiri, și prin Țara Hațegului ca să organizeze monahismul și să întemeieze mănăstirea noastră și poate și altele, despre cari sunt urme, de ex. cea dela Plosca și dela Negoiul Răchitovei. Așa s'ar putea explica și aceea ce zice auctorul „Plângerii”, că Prislopul a fost închinată ca fată mănăstirii maice „Tismana” dela care primea și ajutoare, până la unire când maica Tismana o a părăsit cu totul.

În contra întemeierii mănăstirii Prislopului de către Nicodim întemeietorul Tismanei s'ar putea aduce ca argument, decretul regilor Ludovic cel mare și Sigismund din anii 1366 și 1428, prin cari preoții români erau proscriși din Țara Hațegului. Căci dacă preoții nu erau suferiți, cum se putea permite unui călugăr venit dintr'o țară străină să organizeze monahismul și să întemeieze mănăstiri? Trebuie dară sau să admitem: că a greșit auctorul „Plângerii” punând pe Nicodim dela Tismana de întemeietor al Prislopului și să zicem că aceasta mănăstire a fost întemeiată mai târziu de către un alt călugăr cu același nume și venit tot dela Tismana; sau să explicăm decretul de intoleranță ale regilor ungari așa, că acele au avut valoare mai mult numai pentru nobili, oprindu-i adecă pe aceștia de a se ținea de legea grecească și de a primi serviciile preoților orientali, dar tolerându-se acest lucru pentru jobagi, cari erau mai numeroși și față de cari dacă nu altceva dar prudența politică impunea o toleranță mai mare permittându-le să aibă preoți ba chiar și protopopi, cum a fost protopopul Dobrota și alți preoți. Fiind așadar tolerați protopopii și preoții, puteau fi tolerate și unele mănăstiri ai căror pacinici locuitori, sub presiunea legilor aspre și în fața nobilor puternici, prea puțină influință puteau deprinde asupra sermanului popr, amar încătușat de lanțurile iobăgiei. Întemeierea de mănăstiri din partea lui Nicodim a putut fi favorizată și de alte împrejurări. Știm adecă cumcă Nicodim a umblat și la curtea regelui din Buda dela care a primit în dar și o cădelniță, în forma castelului regese,¹⁾ pe care Arhidiaconul Paul de Aleppo a văzut-o la mănăstirea Tismana în anul 1657.²⁾ De altă parte pe acele timpuri Țara românească era sub suzeranitatea regelui ungar, iar voivodul acelei țări Vladislav Basarab avea posesiuni întinse în Ardeal.³⁾ Din această cauză s'a estins și jurisdicțiunea de curând înființatei metropolii a Un-

gro-Vlachiei în Muntenia, și asupra acelor părți ale Ardealului.¹⁾ Fiind astfel raportul între regele Ungariei și voivodul Țării românești nu e mirare că acela a putut permite întemeierea de mănăstiri pe teritoriul său, mai ales din partea lui Nicodim, care umblase pela curtea regească, poate chiar cu misiunea de a exopera aceea permisiune. Aceasta e cu atât mai ușor de admis, că știm că pe același timp s'au mai înființat mănăstiri românești și în alte părți ale țării ungurești, ca Bârsana (1390) și S. Mihail din Peri (1389) în Maramureș.²⁾

Dr. Iacob Radu.

Reviste.

Austro-Ungaria și Bulgaria. Acum după ce Bulgaria a devenit mare și puternică cu ajutorul Rusiei, se pregătește a încheia o convenție cu Austro-Ungaria, care mai ales pentru monarhia noastră poate fi de cea mai mare însemnătate. Bulgaria e în mare strâmtoare de bani și se zice, că în schimbul unor favoruri de natura aceasta, ar fi aplicată a primi baza unei înțelegeri cu puternica monarhie dunăreană. Foile anunță, că ambasadorul Austro-Ungar dela Sofia convine zilnic cu ministrul prezident bulgar, cu care conferește mereu. Austro-Ungaria vrea să aibă un prietin sincer la spatele Sârbiei, de a cărei apetit se tem tare cei din Viena. În cercurile diplomatice din București, însă nu sunt încântați asupra acestor tratative austro-bulgare, cari în parte sunt îndreptate și împotriva României. Reușita unei înțelegeri, se spune, că e tocmai din partea aceasta asigurată, pentru-că Bulgaria se pregătește a se răsbuna asupra vecinei sale din stânga Dunării pentru — Silistra. Foile ungurești salută idea cu entusiasm, iar cele din Ardeal sunt încântate.

Conflict bulgaro-sârb. După cum a fost de prevăzut aliații din Balcani nu vor putea împărți prada așa ușor. Până-ce au dat numai înainte, ca să alunge pe turc peste sfera lor de interese a fost ușor. E greu însă acum la împărțală. Aliații au căzut la începutul războiului de acord asupra unui plan comun de împărțire a eventualelor teritorii, cari vor fi cucerite. Învingerile aliaților însă au fost atât de strălucite și armata turcă atât

¹⁾ N. Iorga o. c. v. l. p. 40 și urm.: Alexandru Ștefulescu, Mănăstirea Tismana, București 1909 p. 31 și urm.

¹⁾ Dr. A. Bunea: Vechile Episcopii p. 46.

²⁾ A. Ștefulescu o. c. p. 56.

³⁾ Onciul o. c. p. 43 și urm.

¹⁾ Pr. G. I. Gibescu, Istoricul mitropoliei Ungro-Vlachiei, București, 1907 p. 19.

²⁾ Dr. A. Bunea op. cit. p. 48.

de desolată, încât au ajuns în mâinile ostirilor bulgaro-sârbe și teritorii, despre cari nici nu visau, că vor putea fi cucerite. Aceste deci nici nu au fost considerate înainte și astfel rămâne chestia deschisă, ca să o rezolve diplomația ori arma. În zilele din urmă bulgarii și sârbii sunt gata să-și tragă seama cu arma. Conflictul s'a iscat pe urma greutății de a împărți Macedonia. În Macedonia locuiesc o mulțime de popoare într'o mare amestecare. A stabili aci linii demarcativă între diferitele popoare e o absolută imposibilitate. Cu toate aceste majoritatea locuitorilor se poate zice, că e bulgară. Pe titlul acesta Bulgaria nu e aplicată a abdice în favorul nimănui de un teritor, care în definitiv îi compete ei. Sârbia pe de altă parte se provoacă la împrejurarea, că teritoriul respectiv a aparținut sferei de operațiune a sârbilor și e cucerit de trupele sârbești. Bulgaria capătă și așa prea mult din teritoriul cucerit, se cuvine așa dară, ca și Sârbia săi se înfrupte din binefacerile acestui războiu, batăr în proporție cu jertfele de bani și sânge, ce le-a adus. Se zice, că în vederea acestor eventualități nu sunt concediați încă rezerviștii noștri, căci Austro-Ungaria i-a promis sprijinul său Bulgariei la cas de războiu cu sârbii.

Sârbia cere concursul României.

„Seara“ din București aduce senzaționala știre, că Sârbia ar fi trimis la București un ministru al său, ca la cazul unui războiu cu Bulgaria să ceară concursul militar al României. Iată pasajul:

„Cu atât mai mult socot cererile sârbești în reușita acestei alianțe, cu atât Serbia cât și Grecia sunt dispuse să acoarde României mari concesiuni în ce privește pe românii, cari locuiesc ținuturile a căror ocupațiune o au astăzi cele două state.

Ceea ce știm în mod absolut sigur este că Sârbia, încă de atunci când marile puteri au hotărât alipirea unor ținuturi ocupate de români la noul stat al Albaniei, a făcut o cerere guvernului să intervie pe lângă Marile Puteri, ca aceste ținuturi să fie alipite Sârbiei, asigurând guvernul român că în caz când România ar cosimți la aceasta, Sârbia își ia angajamentul să recunoască românilor din acele ținuturi drepturi cât mai largi, drepturile cari se cuvin unei națio-

nalități a parte și în același timp, să dea numele acestui ținut de Sârbia aromânească.

Concesiunile Sârbilor au mers până acolo în cât au arătat că sunt dispuși a face ca aceste ținuturi să fie puse sub controlul direct al unui guvernator și că organele administrative și culturale să fie compuse absolut din aromâni. Știrile acestea încă nu se confirmă.

† Dr. Isidor Popp.

Distinsul avocat din Lugoj dr. Isidor Popp a repauzat subit în 18 a l. c. la vârsta de abia 43 ani.

Repauzatul a fost fisc al diecezei de Lugoj, directorul institutului „Poporul“ și unul dintre cei mai devotați membri ai partidului nostru național și a tuturor mișcărilor privitoare la chestiile publice românești.

Deplângem moartea prea timpurie a acestui bărbat distins, care a luat parte activă și a sprijinit cu graiul și cu fapta toate instituțiile culturale.

Familia decedatului a dat următorul necrolog:

Alma Pop născ. Major ca soție, Alma Pop ca fiică, Ioan Pop ca frate, Iustina Mihalyi ca soră, Sidonia Major născ. Panajoth ca soacră, Sidonia Major ca cumnată și Dr. Ioan Mihalyi ca cumnat, cuprinși de nemărginită durere, atât în numele lor cât și al numeroșilor lor consăngeni, aduc la cunoștință, că iubitul soț, tată, frate, ginere și cumnat *Dr. Isidor Pop*, avocat, procuror al diecezei gr-cat. de Lugoj, director executiv al institutului „Poporul“, primprocurorul a. h. al comitatului Caraș-Severin, membru al Congregației comitatense și al Reprezentanței orașului Lugoj, fost membru al comitetului național român, membru fondator al „Asociațiunii“, „Societății pentru teatru român“, al „Reuniunii învățătorilor gr-cat. români din dieceza Lugojului“, precum și al multor altor reuniuni și instituțiuni culturale și sociale românești, a încetat subit în Budapesta Vineri dimineața în 3/16 Mai la ora 6 în etate de 43 de ani și va fi adus Dunecă în 5/18 Mai la 10 oare din gara dela Lugoj în fața bisericii catedrale unde se vor celebra funerariile, după ritul bisericeii române gr-cat., având a se transdorta de aici rămășițele pământeste, spre vecinică odihnă, în cimiteriul român din loc. — Lugoj, 4/17 Mai 1913.

Odihnească în pace!

Noutăți.

Din Arhidieceză. Cu terminul de 31 maiu a. n. se publică concurs la următoarele parohii: *Nandra* protopopiatul Murăș-Uioara; *Vurpăr* protopopiatul Cichindealului; *Sântimbru* protopopiatul Alba-Iuliei.

Tot la aceleași termin s'a dat la concurs și parohia *Sebeșul-săsesc* împreună cu oficiul protopopesc.

Cu 31 maiu e publicat concurs la stațiunea *cantor-docentali* din *Curticap* districtul protopopesc al Reghinului, a cărei emolumente sunt statorite astfel: 550 cor. Intregire dela stat, repartiție dela popor 240 cor. venite cantonale 210, cvinevenale dela stat

cvartir în natură, ¼ iugăr grădină. Cererile sunt a se trimite Prea Onor. D. Arton Popa protopop Reghinul săsesc.

Tisza se retrage? Un jurnal din Budapesta publică știrea, că contele Tisza ar abdica din postul lui de președinte al camerei. Urmașul lui ar fi Sándor Iános, căruia Lukács i-ar ceda și portofoliul afacerilor interne. Știrea nu e verosimilă.

Logodnă. Dr. Ioan Roșiu și Florica Secoșian, logodiți. — Felicitările noastre cele mai călduroase!

Incendiu îngrozitor în Pojon. Orașul Pojon a suferit ieri o groaznică lovitură, în urma incendiului. Au ars peste 55 case și vr'o opt mii de oameni au rămas fără adăpost. Sunt și victime de oameni, cari au căzut prada flăcărilor.

Dimiterea alor 50 mii soldați. Monitorul oficial al ministerului de războiu „*Militärische Rundschau*“, anunță, că corpurile 1—14 de armată au primit ordinul, ca rezerviștii din 1908 și 1909 să fie dimiși. Tot asemenea și cei din 1910—1911, în sumă de 50.000 soldați.

Convocări nouă nu se vor mai face decât la cavalerie.

Concert. D-nii S. Mărcuș I. Crișian și Băilă, vor concerta în sala Hotelului „Univers“ Joi în 22 Maiu n. a. c. cu următorul program:

1. I. Scarlatescu Doina. T. Brediceanu Pe unde umblă doru (Doină). T. Brediceanu Turturea din valea seacă... (Doină). Dl. Ștefan Mărcuș.

2. Declamații, Dl Nicolae Băilă.

3. T. Brediceanu. Sus în vârful dealului. T. Brediceanu. Foaie verde pup de crin. T. Brediceanu. Cine n'are dor pe vale (Doine). Dl Ionel Crișian.

4. Declamații, Dl Nicolae Băilă.

5. G. Verdi. Duetul d. o. „La forza del destino“. G. Verdi. Duetul d. o. „Lucia di Lammermoor“. Dnii Ștefan Mărcuș și I. Crișian.

6. George Dima. Eu simt a ta suflare George Dima. La un loc cumplit, sălbatic G. Verdi. Aria d. o. „Un ballo in Maschera“. Dl Ionel Crișian.

7. A. Voileanu. Rugăciunea. George Dima. Stelele. A. Ponchielli. Romanța d. o. „La Gioconda“. Dl Ștefan Mărcuș.

8. Wildenbruch. Cântarea vrăjitoarei (melodramă) musică de M. Schillings. Dl Nicolae Băilă.

9. Bizet. Duetul d. o. „Pescarii“. Dnii Ștefan Mărcuș și I. Crișian. Începutul la ora 8 seara.

Pacea bulgaro-sârbă Guvernul din Sofia a cerut intermedierea Rusiei pentru aplanarea diferendului cu Sârbia. Se crede că conflictul se va aplană în câteva zile.

Cu bicicleta pe Olt. Afăm din „Olteanul“, că frații Muntean din Cișor au aranjat în Dumineca trecută o producție cu bicicleta pe Olt, Așteptăm amănunte asupra acestei noi invenții românești.

Soldații noștri chemați sub drapel, cu ocazia conflictului balcanic, vor primi o medalie comemorativă pentru serviciile grele, ce le-au prestat. Zilele petrecute la graniță se vor calcula dublu pentru soldații activi, iar rezerviști nu vor fi îndatorați a lua parte la proxima deprindere obligatoare de arme.

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culti.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

III. Seducători mascați.

15. Evangelia modernă.

Cine-i întemeiatorul acestei evanghelii? Unde când s'a ivit? Cu greu am putea stabili locul și timpul nașterii acestei evanghelii, dar pe întemeiatoru ei, îl cunoaștem sigur. Tatăl evanghelii moderne e spiritul lumii,

Dar nu trebuie să ne inchipuim ceva spirit personal, când tractăm despre spiritul lumii: dispozițiile sufletești, sentimentele oamenilor, cari întorc spatele lui Dumnezeu și aleargă după patimile lor nebune, aceste constituie spiritul lumii. Spiritul acesta e chiar contrar spiritului lui Hristos,

Evangelia aceasta proprie nici nu e așa nouă, din contră e veche ca însași omenirea, oamenii cei dintâi deja au urmat-o în paradis, când au resunat cuvintele satanei: Mâncați din pomul oprit și veți fi ca Zeii. Și dacă totuși o numesc modernă, o fac, pentru că nici odată poate, n'au avut atâția propagatori și credincioși, ca în ziua de astăzi. Evangelia aceasta e caracterizată de mult, mai bine de două mii de ani.

În cartea Înțelepciunii (26) cetim: „Veniți așadară să ne folosim de bunurile prezente, să ne desfătăm iute încă în tinerețe, în ce s'a creiat.”

Cu alte cuvinte astfel ar pute-o defini: una e de lipsă: să vezi, ce e frumos, să ai mâncarea și beutura plăcută, se auzi, să simțesi, să gusti și se miroși.

Dacă voiesc să caracterizez evangelia lumii cu un cuvânt, atunci trebuie să zic că sufletul, dorința supremă a lumii e desfătarea, desfătare și iarăși desfătare. Evangelia modernă e evangelia plăcerii.

După priceperea oamenilor, lumea ar fi un loc mare de petrecere, iar viața un ospăț mare, unde ar avea fie-cine sfântă datorința să se împărtașească cât mai mult din bunurile așezate pe masă. Aceasta e icoana lumii de astăzi.

Făt al evanghelii moderne e setea generală de bani. Bani, bani voim, căci pe bani câștigăm ori-ce. Astfel au devenit banii expresiunea sumară a bunurilor pământestii, spre care se nizuiesc mii și mii de oameni în zilele noastre.

Până la un timp evangelia modernă a fost privilegiul claselor aristocratice. Mai nou și cei fără avere și aceia, asupra cărora viața și-a vărsat mai cu zgârcenie darurile — au pretins să fie egali, să aibă și ei parte de plăcerile acestei vieți și ei sunt oameni, să se desfăteze, dar în aceeași măsură. Voim să ne desfătăm și încă aici pe pământ, de pa-

radisul de dincolo de mormânt bucuroși ab- zicem. Se poate vedea, că social-democrații au învățat foarte bine rostul acestei vieți dela cei bogați

Evangelia lui Hristos o propovăduiesc în biserici. Pentru evangelia lumii însă, lumea întreagă e un templu mare: crâjma, teatrul, piața, ba aproape fiecare casă e catedra ei. Precum ne cuprinde aerul în tot locul și din toate părțile, așa trăiește fiul veacului de astăzi dela leagăn, până la groapă în atmosfera acestei evanghelii. Deja pe copilul de țiftă îl îndesă cu lucruri, ce fac plăcere celor mari — las să se bucure și el săracul! De când începe copilul să priceapă, aude zilnic vorbindu-să de bani, aude văierările din lipsa lor. Deja copilul învață, știe că numai după acele lucruri merită să ne străduim, cari ne aduc bani, prin cari ajungem apoi la plăceri. Adeseori până la zece ani a învățat să practice evangelia plăcerilor, a avut parte din toate mâncările și beuturile celor mari, a fost îngrămadit cu atâtea jucării, cât da nu puțină bătaie de cap părinților săi, cu ce să-l mai suprindă pe copilul săturat de toate. Din toate a gustat băiatul, poate și din afurisitul bal de băieți.

Tinerimea apoi plutește cu valurile, căci doar din toate părțile aude și vede numai aceea, că lucrul de căpetenie sunt banii și plăcerile, observă cum literatura, presa, industria, știința și arta, cu un cuvânt întreaga cultură modernă servește un singur scop: câștigarea de bani și de plăceri.

Lucrurile ațîțitoare: alcoolul, cafeaua, ceaiul, nicotina le cunoaște deja din copilărie. La aceste se adaugă mai târziu viața de crimă, petrecerile, romanele senzaționale, să nu uităm apoi aventurile amoroase, cu toate păcatele împreunate cu aceste; deja tinerimea ajunge până la troaca fiului rățacit. Toată judecata ei este: să plutești cât mai ușor ca valul, să ajungi prin protecții în poziție înaltă, să lucrezi cât mai puțin, să faci o parte cât mai bună, iată aceste sunt ideilele tinărului nostru.

Dar nu numai bărbații vânează după plăceri, curentul acestei evanghelii a cuprins și inimile femeilor; și aceste își cer parte din plăcerile bărbaților, dela alcool până la țigaretă; apoi strălucirea în vesminte minunate, cercetarea teatrelor, încungurarea de-o droaie de curtizani și admiratori, toate aceste sunt motoarele inimilor femeiești. Multe apoi nici numai calculează timpul după ani și luni, ci după balurile și petrecerile la cari au luat parte.

Multe fete socotesc chiar și căsătoria de-o instituție pentru plăceri, în forma aceea că bărbatul ca un cățeluș credincios să-i împlinească toate dorințele și să-și dea silința, ca toate poftele caprițioase ale idolului său să le împlinească punctuos.

E împreunată cu vânarea plăcerilor și fuga de lucru, mai ales de lucrul greu, care-i împreunat cu cugetare serioasă, sau încordarea mușchilor. Plăcerile senzuale dela firea lor sunt împreunate cu pierderea energiei și apoi omul obosit n'are nici o poftă de lucru. Și ca să fie îndreptățită teama aceasta de lucru, veacul nostru a făcut descoperirea minunată, că cultura e incompatibilă cu munca corporală, sau cu alte cuvinte, că cine voeste să fie cult, nu poate îndeplini lucru trupesc.

O copilă de 13 ani a întârziat odată dela ora de religie. Catehetul o întrebă de ce a venit târziu?

— Mă rog — se scuza copilă — n'a fost acasă servitoarea și n'a avut cine să-mi facă ghetetele.

— Și domnișoara nu și-a putut curăți ghetetele?

— Ei, cum nu, mă voi apuca eu acum să-m curăți ghetetele!?

Așa a vorbit fata unui meseriaș.

Eu socotesc de nefericită, de fatală re-ntoarțerea aceasta la păgânătate.

Cetățeanul roman ținea lucrul de ceva înjositor. Munca corporală o făcea numai sclavul. Prin încunjurarea lucrului devenea adese-ori ridicul: sclavii trebuia să-i deie de știre, că e timpul mâncării, al scâlzii și când sclavii au așezat pe-un senator roman după scaldă pe un fotoliu, i-a întrebat:

— Șed acum?

Di Hristos și în privința aceasta a introdus un curent nou. S'a născut sărac și a murit sărac. De mama și-a ales o vergură săracă, de tată crescător pe un simplu lucrător de lemn, și-a ales învățător dintre oamenii de rând și totdeauna a preamărit sărăcia. Și el care era stăpân peste întreg pământul, nu avea unde să-și plece capul, și își câtiga nutremântul cu lucrul mânilor Sale.

Rodul spiritului acestuia a fost, că s. Paul, cel mai genial și înflăcărat apostol se susținea din construirea corturilor, ca să nu fie nimănu spre greutate. Dar se vede, că acest spirit alui Isus e spre apunere, spre marea pagubă a lumii.

În zilele noastre copiilor de domni, până-s băiați de școală, alții trebuie să le poarte cărțile, ca nu cumva să se prăpădească sub greutatea lor; ca studenții mai mărișori le trebuie servitor; iar' dșoara nu-și aduce în ordine nici patul, nici părul, iar în culină nu mare nici barăm după un păhar de apă. Ba atâta am ajuns de comози, de nici la biserică nu mai mergem, de nu putem ședea liniștiți și bine în bănci.

Lozinca tinerilor de azi e comoditatea, slugăria și nu observă, că prin asta devin dependenți de împrejurime și se cufudă în servitute.

Și oare comodizarea, plăcerile sunt scopul vieții?

E fapt, că foarte mulți așa socotesc și cercând după cauza acestei greșeli fatale, o află numai în un schimb nefericit. Omenirea aleargă după bucurie și fericire și o mulțime mare trăiește în rătăcire, că isvorul acestora sunt plăcerile senzuale.

Dar proprie, ce sunt plăcerile senzuale? Ori-ce plăcere, de-a simțului, ori-și-care fie-i numele, consistă în o iritare nervoasă. De aici provine, că plăcerea nu ne costează numai bani, ci și energie și sfârșitul desfătării nu e bucuria fericirii, ci setimentul neplăcut al oboselii. Cu plăcerile stăm, ca și cu aroamele, acestea folosite cu măsură nu strică, dar prea multe nu le putem suferi.

(Va urma)

Maurice Maeterlinck.

Pasărea albastră.

Piesă feerică în cinci acte și zece tablouri

Traducere de

VALERIU CRIȘAN.

(Continuare).

T. (merge la o altă ușă) Aici ce-i?

N. Nu mă mai întreba. Ți-am spus odată, că Pasărea albastră n'a umbat nici când pe aici. Dar îți fac pe voe. Dacă așa îți place, deschide și ușa asta. Aici locuiesc Morburile celea epidemice.

T. (punând cheia în zar) Să deschid ușa cu grije?

N.: Cum vrei. Acestea și așa sunt debile, sârmanele. Nu le prea merge bine. Omul de un timp încoace a început o luptă disperată pentru stărpirea lor! Mai cu seamă de când s'au descoperit baccilii. Deschide numai ușa și vei vedea. (T. deschide ușa dar nu vede nimic.)

T.: Acestea de ce nu es afară?

N.: Ți-am spus înainte, că chirieși din aceste odăi trăesc foarte rău. Medicii au tractat foarte dur cu ei. Intră în odaie și vei vedea. (T. să bagă în odaie, dar ese îndată.)

T.: Pasărea albastră nu-i printre ei. Dar Morburile zău că-s foarte palide. Așa de debile, încât nici nu și-au putut întoarce capul spre mine. (Una ese afară din odaie) I-a uite asta a scăpat afară. Cum se chiamă?

N.: Asta e cea mai mică dintre ele. Se chiamă Troahna. Aceasta e perzecatată mai puțin, de aceea ea se simte mai bine dintre toate (cătră Troahnă). Hai încoace mititico. E prea de vreme să eși afară, tu vei eși de aici numai la iarnă, atunci e vremea ta.

[Troahna strănutând, tușind și suflându-și nasu întră iară în odaie și încue ușa].

T. (merge la altă ușă) Să deschidem și ușa asta. Aici ce e?

N.: Ai grijă! Aici locuiesc Răsboaele (luptele) și acum sunt mai îngrozitoare, mai puternice, ca de altă dată. Dzeu știe, ce ar fi, dacă ar scăpa de aici și numai unul! Avem noroc, că de un timp încoace au început să facă burtă și de atunci nu mai sunt așa de sprintene, cum erau pe vremuri. Hai-de-ți cu toții, să ne răzimăm de ușe, ca să o putem închide îndată ce ai aruncat o privire în odaia lor.

[T. deschide ușa cu o precauție mare, numai atâta loc lasă, ca să se poată vedea în odaie. După aceea să trage înapoi și strigă:]

T.: Iute! Iute! Inchideți ușa! Ne-au vuzut. Vin cu toți, cu mic cu mare! Bat în ușe!

N.: Nu vă lăsați! Impingeți de ușe! Să nu-i lăsăm! Pâineo, ce va fi acum? Nu vă dați! Au o putere foarte mare! Numai cât! Bravo! În fine!... Era timpul suprem. Ai văzut?

T. Am văzut! E ceva înfiorător și îngrozitor! Nu cred să fie aici Pasărea albastră.

N. Să înțelege, că nu-i aici! Doar ar mâncau-o cât zici. Indestulit ești acum? Re-

cunoști actm, că truda ta de-a mai căuta pe aici e zădarnică?

T.: Eu trebuie să caut peste tot locul. Mi-a dat voe la asta Lumina.

N.: Ați da voe e lucru ușor, când omul nu cutează să vie pe aici, ci rămâne liniștit acasă.

T.: Să mergem la ușa următoare. Aici ce e?

N.: Aici e încuiat întunerecul și tot felu de Stafii.

T. Pot deschide ușa?

N. Cum vrei. Și acestora le merge cam rău.

T. (deschide ușa cu oarecare nedumerire și aruncă o privire în odaie) Nu-s aici?

N. (privind de asemenea în odaie) Intunerecule, ce e cu tine? Ia veniți puțin afară, vă va face bine plimbarea asta, dar dacă stați toți în odaie amorțiți cu totul. Și să vină și Stafiele. De cine vă temeți? (Es căți-va Intunerici și câteva Stafii. Intunerecii poartă un voal negru, iar Stafiele un voal verziu. Cu o frică de compătimit es din odaie, fac câțiva pași înainte, dar la un semn dat cu mâna de Tytyl, toate fug speriate în odaie). D'apoi zău, nu fiți așa de fricoase. Doar aveți de-a face cu copii, aceștia nu vă bat (cătră Tytyl) sunt foarte fricoase, excepție fac cele mari, pe cari le poți vedea colo în fundul peșterii.

T. (privind spre fundul peșterii) Ah, ce îngrozitoare-s.

N. Sunt legate în lanțuri. Numai acestea nu să tem de oameni. Dar te rog acum închide ușa, nu cumva să se năcăjească.

T. (trece la ușa cealaltă). Uite, uitel! Odaie e mai întunecoasă decât celealalte. Aici ce-i?

N.: Aici sunt Ascunzișurile. Dacă chiar vrei poți deschide și ușa asta. Dar nu te sfătuesc. Fi precaut și să fim gata de a închide ușa repede, cum am făcut la Lupte.

T. (cu precauție creapă puțin ușa și își vâră capul) Uf! Ce miros greu! Ard gunoiul! Inchideți-o repede! Apăsați-o! De din'untru încă apasă! (Noaptea, Cănele și Măța împing de ușe cu putere) Ah! Am văzut totul!

N. Ce-ai văzut?

T. (cu groază) Nici eu nu mai știu, dar era ceva îngrozitor! Acolo zăceau jos, păreau nește bălauri și toți erau orbi. Cine-a fost uriașul acela, care s'a repezit la mine și voia să mă prindă?

N.: Trebuie că-a fost Liniștea: ea e păzitoarea acestei porți... A fost ceva îngrozitor, așa să vede... Tot ești galben și tremuri de frică...

T.: Da, n'ăși fi crezut nici-când... Destea n'am mai văzut nici-când... Tremur tot ca varga.

N.: Veji păți și mai rău, dacă vei căuta mai deparre.

T. (merge la ușa cealaltă) Dar aici? Și acestea-s tot așa de îngrozitoare?

N.: Nu, deși și aici sunt de toate felurile. Aici sunt Stelele, cari n'au de lucru, aici sunt parfumeriile mele, aici sunt Lumiile, cari îmi aparțin mie, spre pildă lumina vrăjitoarească, lumina, ce o eradiază licuriciu, lumina focurile bengalice și altele, aici e și roua dimineții și cântecul de priveghitoare.

T. Așa? Stelele și cântec de priveghitoare? Poate și Pasărea albastră e printre ele?

N. Deschide ușa, dacă vrei, acestea nu-s stricacioase.

[Tytyl deschide ușa de tot. Zănele și Stelele îmbrăcate în haine de diverse culori es afară din temnița lor, alergând prin odaie, după aceea pe trepte în jurul stălpilor, să prind la horă. Jocul plutește într'o semilună caracteristică, lucitoare. Parfumurile Noptii, aproape neobservate să amestecă printre ele, de asemenea și focurile bengalice, lumina Licuriciului și Roua. Într'aceea din odaia vecină se aude cântecul Priveghitoarei, care cântec împrumută horei un farmec deosebit].

Mytyl (bate în palmi de bucurie) Ce copile frumoase! Ce drăguțe-s!

T. Și ce frumos joacă!

M. Ce miros plăcut!

T. Și ce frumos cântă!

M. Acelea, cari abia se pot zări ce-s?

T. Acelea-s Parfumurile.

M. Dar aceea ce-i în sticlele acelea de cristal?

N. Acelea-s picurii de rouă de prin păduri și lunci. Dar acum să fie de ajuns. Nime nu le mai poate alunga, dacă să apucă odată de joc. (Bate-n palmi) Ei Stelelor, ce va fi? Ce vreți să jucați acum? Numai jucați! Cerul e noros? Haideți, haideți mai repede, băgați-vă la loc, căci de nu cer ajutorul razelor de soare! (Stelele și celealalte fug speriate și se bagă la locul lor, iar ușa se închide după ele. Tot atunci înceată și Priveghitoarea de-a mai cânta).

T. (merge spre ușa din fund). Aici e poarta din mijloc?

N. (cu seriozitate) Asta să n'o deschizi!

T. De ce?

N. Fiindcă nu-i ertat.

T. Așa e, că aici e ascunsă Pasărea albastră? Și Lumina mi-a spus că e aici.

N. (cu o bunăvoință de mamă) Acultă de mine, copilul meu. Am fost tot deauna cu bunăvoință față de tine. Ți-am făcut pe voe, ceea ce altui muritor nu-i făceam. Ți-am spus toate secretele mele. Mi-a fost milă de tine, de tinereța și neexperiența ta și de aceea îți vorbesc acum cu o bunăvoință de mamă. Ascultă ce-ți spun, copilul meu și crede-mi cuvintelor mele: abzi de planul tău și nu te du mai departe; nu ispiți soartea și nu deschide ușa asta.

T. (înfricat) De ce să n'o deschid?

N.: Fiindcă nu vreau să te arunci în perirea ta. Fiindcă încă nime, pricepe-mă bine: nime dintre aceia, cari și numai puțin dacă au deschis ușa asta, nimenea zic, n'a mai văzut lumina soarelui. Fiindcă aici sunt toate grozăveniile, ce vi le puteți voi numai închipui, toate teribilitățile, despre cari vorbiți numai voi cei de pe pământ, toate zic sunt adunate aici și aceia, pe cari fi privesc și numai o clipă, aceia sunt fii morții. E așa de grozav aceea, încât dacă contra admonierii mele totuși vrei să deschizi ușa, atunci te rog, așteaptă până mă duc să mă ascund într'un loc sigur, în turnul palatului, und nu este nici o fereastră și numai după aceea să deschizi ușa aceasta. Îți stă în voe să o deschizi, dar cugetă-te bine, că ce vrei să faci.

[Mytyl începe a plânge, sbiară de frică și vrea să-l tragă pe Tytyl la o parte].

(Va urma).

Posta Administrației.

Am primit și chitam abonamentul dela: *Zlatna* a mers răspuns separat. Vă rugăm a nu ne uita. — *Chirileu*. Primim numai să nu ne uitați. — *Borz*. Primim și așteptăm împlinirea promisiunii. — *Beiu*. Adresa o schimbăm. Celelalte încă trebuie să le regulăm.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: **Acatistul** și se vinde legătura simplă franco 1 cor. 10 fil.
 „ cu foi aurite în pânză 1 „ 60 „
 „ în piele bordo franco 6 „ 20 „
 „ în celuloid cu cruce franco 5 „ 20 „
 Librăria Seminarială Blaj—Balázsfalva.

O vorbă către băncile noastre de *Emanuil Comșa*. Cartea dlui Comșa cu titlul de mai sus este un temeinic studiu scris nu numai cu o adâncă pricepere și competență, dar mai ales cu o înflăcărată iubire de cauză. Dl Comșa spune un adevăr, care trebuia de mult spus, că institutele noastre de bani sunt în definitiv institute naționale, cari se susțin, înfloresc și cresc pe urma contribuțiilor marelui public, care le susține. În urmărire e natural, că băncile au obligamentul lor de a contribui și ele la susținerea școlilor etc. Avem 160 de bănci, cari în anul 1911 reprezintă un capital societar de 29,782,07 cor. venitul curat realizat după acest capital a fost 4,007,884. Pentru scopuri culturale, sau dat abia 4 75 % adevă

190,504 cor. Sașii după cum arată autorul contribuie cu 20 %, fără ca să le fie groază că-și periclitează institutele. E o carte care merită toată atenția celor competenți.

Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie*. Umorul sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suetu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5.30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7.30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din caselle bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la *Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.*

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*. Prețul 2 cor.

Propise de caligrafie pentru examene — 100 bucăți cor. 1.30 — franco.

La Librăria sem. Blaj.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
 Redactor responsabil: **Augustin Gruția**

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și măgărești

Caramellele pectorale

alui **Kaiser** cu „trei brani“

6050 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Bonboane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fil. și cu 40 fileri; cutie cu 60 fileri se află la: **Carol Schiesl** farmacist Blaj. (34) 1—22

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912 K. 5,456,645.67
 Capitale asigurate pe viață achitate 5,458,689.48
 Starea asiguratilor cu sfârșitul anului 1912 } fco „ 133,667,241.—
 „ „ viață „ 11,740,710.—
 Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 30—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeestilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II, se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.